

Verslag DOE-conferentie Bunschoten, 17 januari 2014

1. Opening

De voorzitter van de DOE-groep, ds. W. van 't Spijker, opent de vergadering. Hij leest uit de Bijbel Jesaja 65:17-25 en gaat voor in gebed.

In zijn welkomstwoorden start hij in de Hilversumse situatie: de vorming van een samenwerkingsgemeente per 1 januari 2014. Dat is op de eerste zondag van het jaar uitbundig gevierd. 'De Verbinding' is de naam van deze samenwerkingsgemeente, gevormd uit twee CGK gemeenten en één GKv gemeente.

Hij refereert verder aan de oecumenelezing van dr. Herman Paul in de Geertekerk te Utrecht dezelfde middag. Hij ging in op de vraag: 'Lukt het nog om de contacten op peil te houden te midden van tijdgeest en secularisatie?'

Waarom ga je eigenlijk samen? 'Je kunt het alleen zeker niet meer redden,' zegt men nogal eens. 'Waarom neem ik mijn kinderen mee naar de kerk?' Het antwoord op die vraag kan en mag niet alleen een negatieve inslag hebben. Geef een positief antwoord. Van 't Spijker wijst op Augustinus, die in zijn boek 'De stad Gods' de christenen bemoedigt die net de val van Rome hebben meegemaakt. Er kan een omslag komen, van klein naar groot. We moeten ons niet laten leiden door 'Het licht zal wel doven'. Jesaja bemoedigde het volk dat diep in de put zat. God de HEER kan van de andere kant iets nieuws beginnen. Jesaja laat horen dat God zich verheugt over Jeruzalem. Dat is zeer bemoedigend en stimulerend.

2. Inleiding vanuit de samenwerkingsgemeenten Deventer en Hilversum.

a. 3GK Deventer

Namens de samenwerkingsgemeente Deventer (3GK) vertelt ds. E. Everts iets over de situatie daar. Er gebeuren mooie en moeilijke dingen. Een ideale gemeente is de 3 GK niet. Hoe geef je vorm aan een gemeente, die vanuit drie verschillende kerken ontstaan is.

Everts vertelt iets over de voorgeschiedenis. Deventer is een 'doorstroomstad' met veel verhuizingen. Dat maakte het gemakkelijker om een samenwerkingsgemeente te vormen.

Nadat er sinds 1998 een steeds intensievere samenwerking tussen de drie kerken was ontstaan, kwam alles in een stroomversnelling, toen omstreeks 2005 de GKv uit haar kerkgebouw groeide en de CGK en de NGK vanwege de nauwe samenwerking dat ook erkenden als hun probleem.

In de beraadslagingen over de vraag 'Hoe gaat het verder?' werd toen bewust gekozen voor één gemeente met één gebouw.

Elk van de drie gemeenten had zijn eigen cultuur. Het is een hele stap om dat verleden achter je te laten. Nu hebben de brongemeenten geen invloed meer; er zijn ook geen clubjes.

Omdat het CGK-kerkgebouw moeilijk te verkopen is, hebben kerkbouwplannen vertraging opgelopen. Het gemeentelijk leven wordt ook georganiseerd in wijkbijeekomsten.

Voor de kerkenraad en het beleid is het belangrijk om er rekening mee te houden hoe de gemeente het wil. De ene gemeente (ruim 1100 zielen) met één gebouw levert wel het probleem van de massaliteit op. Het elkaar als gemeenteleden leren kennen moet vooral in de wijken en kringen tot stand komen. Het vergt inspanning en inzet van iedereen om naar elkaar toe te groeien. Dat kan een houding geven van 'naar binnen gericht zijn'. Maar we willen ook nadrukkelijk kerk zijn voor de stad. Het is een worsteling om dat missionaire aspect te laten doorwerken.

Het draagvlak in de gemeente voor één kerkgebouw is 50/50. Er moet nog verder gesprek over gevoerd worden. Centrale vraag hierbij is: Wat is de visie op gemeente zijn?

b. 'De Verbinding' Hilversum

Namens de samenwerkingsgemeente te Hilversum geven Jaap Hoogendoorn en Barry Terpstra een impressie van de ontwikkelingen en de actuele situatie in Hilversum. Zij doen dat aan de hand van

een presentatie getiteld 'Samenwerkend en dan...' (*Presentatie bijgevoegd bij dit verslag en via een link te bekijken op de website www.kerkelijkeenheid.nl*)

Hun impressie begint bij de feestelijke startzondag op 5 januari 2014, de viering van de vorming van de samenwerkingsgemeente. Dit vond plaats in de Grote Kerk te Hilversum. Vandaaruit gingen de gemeenteleden naar de drie kerkgebouwen van de gemeenten die de samenwerkingsgemeente vormen. Daar vond ontmoeting plaats.

Vervolgens wordt een schets gegeven van de ontwikkelingen. Er wordt gesproken van een rimpelloos proces, dat in de jaren 80 begonnen is. De onderlinge contacten van de toenmalige predikanten gaven een aanzet.

Men zag geestelijke noodzaak om nader te gaan samenleven. Het waren ideële motieven. Er was geen getalsmatige aanleiding om samen te gaan. (Twee gemeenten van ongeveer 300 leden en één van ongeveer 400 leden.) De opdracht om een te zijn in Christus was en is de belangrijkste drijfveer. Er was veel discussie nodig over de vraag 'Samenwerken of fusie?' Wat wil je als gemeente? En welke organisatievorm zet je daar naast?

In dat kader werden themabijeenkomsten met sleutelfiguren gehouden. Er was ambitie nodig. Dat werd vorm gegeven in een 'Ambitie document april 2012: Waarom doen we dit eigenlijk?' De eenheid in Christus stuurde de ambitie.

'Een samenwerkingsgemeente, moet dat dan?' Dat was een lastige discussie. Is het niet voldoende om dingen samen te doen en samenwerkende gemeenten te zijn? Dus, welke vorm voor eenheid kies je dan?

De kerkenraden erkenden de opdracht om als gemeenten naar elkaar toe te groeien. Ook met het oog op de buitenwereld. De kerk moet zichtbaar zijn in Hilversum. Ook werd het belang van gezamenlijk jeugdwerk erkend. Dat zorgde ook voor een push. Men had en heeft de overtuiging dat een samenwerkingsgemeente meer mogelijkheden en meer slagkracht heeft in de stedelijke samenleving.

De visie van de kerkenraden op eenheid was wel 'een spannende visie'. Er waren ook mensen tegen de vorming van een samenwerkingsgemeente. Daarom zijn de gemeenteleden nog niet gemixt over de drie kerkgebouwen. Er is gekozen voor drie preekplekken / wijkgemeenten. Het streven is om een vierde, missionaire, preekplek te vormen.

In het najaar van 2012 was er een studiedag van de drie kerkenraden onder de noemer 'De peilstok er in'. Daar hebben de kerkenraden zich beziggehouden met een missie document. Duidelijk werd, dat er nuanceverschillen waren tussen de kerkenraden. Dat werd zichtbaar in de uitslag van de gehouden enquête. Maar de genuanceerdheid schaadde het proces niet.

Uiteindelijk hebben de drie kerkenraden unaniem besloten een samenwerkingsgemeente te vormen per 1 januari 2014. Dit ondanks de genuanceerdheid in de gemeenten, die nog groter was dan binnen de kerkenraden.

Gekozen is voor de naam 'De Verbinding'. Die naam drukt uit waar de samenwerkingsgemeente voor staat. Het organisatie-model van de gemeente is nog in wording. Het proces gaat verder.

En nu..... Waar gaan wij nu nog allemaal tegenaan lopen...? De kerkenraden realiseren zich dat er nog veel onzeker is en dat er veel gebeuren moet.

3. Bespreking

(Opmerking van de secretaris: In het verslag van de bespreking worden de namen van de vragenstellers niet genoemd. De naam van de gemeente die zij vertegenwoordigen ook niet altijd. De vragenpunten en de antwoorden worden samenvattend weergegeven.)

De voorzitter legt kort het verschil tussen 'samenwerkende gemeenten' en 'samenwerkingsgemeenten' uit. Bij de laatstgenoemde 'soort' gaat het echt om één gemeente met één kerkenraad. De gemeente functioneert ook als een eenheid.

Het gaat in alle gevallen om levende processen. Soms raken samenwerkende gemeente ook weer min of meer los van elkaar? Belangrijke vraag is: Is 'samenwerkende gemeenten zijn' een eindstation?

Het eerste punt in de bespreking, ingebracht vanuit *Alkmaar*, gaat over de verschillende termen die gebruikt worden: fusie, federatie, samenwerkingsgemeente. Wat zijn de voordelen van fusie, à la Hilversum. In Alkmaar wel één kerkenraad, maar toch een federatie, ook al komen de ambtsdragers nog uit de verschillende bloedgroepen (CGK, NGK).

- Geantwoord wordt dat het vooral een kwestie van semantiek of terminologie is. Een samenwerkingsgemeente als Hilversum hoort wel bij beide kerkverbanden. Ook in verband met de kerkelijke afdrachten. (En de afvaardiging naar de classis, CGK!)

Dronten: Waarom zijn de beide CGK's in Hilversum niet samengegaan? Wat is pastoraal verstandiger: kleinere units of een grotere eenheid / eenheden? Aanvullende vraag uit de vergadering: Moet je bij een grote samenwerkingsgemeente niet kerkdiensten voor verschillende doelgroepen aanbieden?

- In 3GK Deventer is er vooral in de wijkteams aandacht voor pastoraat. In de kerkdiensten (met 700 mensen) is het overzicht lastig. Op het missionaire vlak is er nog veel te verbeteren. Het blijkt moeilijk om dat aspect deel te laten uitmaken van heel de gemeente. Wel is er gelukkig sprake van spontane bundeling op dit gebied. Er gebeuren zeker hoopvolle dingen. Helaas stopte de kinderclub. Het zoeken van huisvesting legt een behoorlijk stempel op de gemeente.

Breda: Relatief grote gemeenten hebben meer krachten en mogelijkheden om dingen te doen. De situatie in Breda is anders: twee kleine gemeenten (resp. 110 en 70 leden) willen een samenwerkingsgemeente gaan vormen. Dat geeft een andere dimensie. Maar ook hier is het missionaire aspect een punt van aandacht. We willen als kleine gemeente ook missionair aanwezig zijn in onze stad.

Voorzitter: Vervolgstappen in het proces op weg naar een samenwerkingsgemeente (moeten) worden ingegeven door een gevoel van roeping en door visie. In Hilversum heeft een uitgebreide verkenning plaatsgevonden. En veel dingen zijn nog in ontwikkeling. Alle gemeenten werken aan eenheid in hun eigen situatie. En we kunnen veel van elkaar leren.

Gorinchem: In de Gorkumse gemeenten is geen steun voor een samenwerkingsgemeente. Hoe hebt u in Deventer en Hilversum draagvlak gekregen om wel een samenwerkingsgemeente te vormen?

- In Deventer zijn heel veel gesprekken gevoerd; met veel aandacht voor het geestelijke aspect van eenheid. Het 'samen dingen doen' is ook heel bevorderlijk voor de saamhorigheid en het creëren van draagvlak. Het jeugdwerk was een drijfveer. Zo kregen we de gemeenten langzaam mee in het proces van eenwording. Een risico van alleen samenwerkende gemeenten is ook dat je weer 'gemakkelijk' uit elkaar kunt gaan en weer langs elkaar heen leeft.

Vanuit de DOE-groep wordt dit aangevuld. Kerkenraden moeten zich niet laten verlammen door wat er in de gemeente leeft aan bezwaren. Gerefereerd wordt aan een opmerking van prof. dr. A. van de Beek op een conferentie van de drie deputaatschappen 'Eenheid': 'Ga in je ambt staan en durf met gezag iets te doen.'

Het is ook belangrijk om als gemeenten samen te komen en mensen elkaar te laten ontmoeten. Dat bevordert de onderlinge band. Draagvlak wordt gekweekt door vertrouwen in elkaar te ontwikkelen.

Veendam-Wildervank: Ook hier was er sprake van een langzaam proces. We hebben ook wel eens op dood spoor gezeten. Men was bang voor het verlies van eigenheid. Toen de GKv-gemeente vacant raakte kwam de vraag op: Hoe gaan we beroepen? De kerkenraad besloot niet alleen te beroepen. Het samendoen gaf een flinke boost aan het samenwerkingsproces. Ook het samengaan en de invloed van jongeren deed dat. "Wat zeuren jullie nou?"

Inderdaad, in je ambt gaan staan. De gemeente stimuleren. Werk maken van het 'Wij zijn een.' Tegelijk erkennen, dat er altijd weerstand is. In de situatie van Veendam-Wildervank zijn drie echtparen vertrokken naar een zusterkerk in de buurt.

Gevraagd wordt wat o.a. in Hilversum de impact van de samenwerking is op de jeugd.

- Vanuit de DOE-groep wordt gerefereerd aan een situatie, waar in de jongeren van twee samenwerkende gemeenten niet mengden. Ze hadden en hielden behoefte aan de vertrouwde kring. Ook hier geldt het belang van het ontwikkelen van onderling vertrouwen. Eerlijkheidshalve dient opgemerkt te worden dat de jongeren van ouderen / volwassenen ook het voorbeeld dienen te krijgen!

Hattem: In Hattem zijn de beide GKv's en de NGK samenwerkende gemeenten geworden. Maar ze zijn te groot om echt samen te voegen. Wanneer merk je dat er een volgende stap in de richting van eenheid nodig is?

- Als er een vacature voor predikant ontstaat, dan wordt het relevant. Welke predikant ga je dan beroepen? Voor welke situatie? Het is ook goed om dan te kijken naar de eigen specialiteit(en) van predikanten, bijvoorbeeld op het terrein van pastoraat of jeugd.

Vanuit *Dordrecht* wordt opgemerkt dat het belangrijk is elkaar te accepteren. Het verdwijnen van het 'heilige moeten' geeft een stuk ontspanning in de samenwerking. Advies: 'Wees er ontspannen in.' Een lid van de DOE-groep wijst op de liggingsverschillen die er kunnen zijn. Maar eigenheid is ook een kwaliteit, waar de ander iets aan kan hebben. Laten we ieders krachten en capaciteiten benutten in een breed gereformeerd kader en elkaars rijkdom delen. We moeten niet meer zonder elkaar willen. *Breda:* Hoe kunnen we elkaar maximaal dienen en hoe kunnen we samen maximaal de Here dienen. Dat is de kwestie.

Je kunt elkaar ook beïnvloeden door confrontatie. En: Inhoud is leidend boven de vorm.

Voorzitter: De Here zegt: "Ik kom spoedig." Hoe presenteren wij de bruid aan de Bruidegom? Dat is voor mij een gewetensvraag. God geeft eenheid.

4. Rondvraag

In de rondvraag wordt geopperd om ook ideeën te ontwikkelen voor eenheid op regionaal niveau. Verder wordt het signaal afgegeven dat plaatselijke situaties en ontwikkelingen voorop lopen bij de landelijke. Het plaatselijke dreigt het landelijke in te halen.

5. Sluiting

De voorzitter gaat voor in dankgebed. Hij sluit de conferentie en wenst iedereen een goede thuisreis.

Verslag gemaakt door
Arjan Minnema, secretaris DOE-groep.

Label:

21-01-14: concept verslag gestuurd naar DOE-groep
29-01-14: gecorrigeerde versie gestuurd naar DOE-groep
04-02-14: verslag vastgesteld in vergadering DOE-groep
12-02-14: verslag verzonden naar deelnemers

Bijlage:

Presentie

Volgens de presentielijst waren afgevaardigden van de volgende kerken aanwezig:

Samenwerkingsgemeente 'De Verbinding' Hilversum

GKv Gorinchem

CGK Gorinchem

GKv Amersfoort-Zuid

CGKV Woerden

CGK Apeldoorn-Zuid

CGK/NGK Hengelo

GKv Nijverdal

NGK Dronten

CGK Dronten

3GK Deventer

CGKV Veendam-Wildervank

GKv Breda

GKv Ermelo

NGK Hattem

CGKV De Haven Harlingen

GKv Zutphen

GKv Waddinxveen

CGK/NGK Alkmaar

GKv Dordrecht

Van de DOE-groep waren aanwezig:

L.G. Compagnie, K. Muller, M. Oppenhuizen, W. van 't Spijker, R.J. Vreugdenhil, A.J. Minnema (verslagschrijver)